

**ปัญหาและแนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1***
*Problems and Guided Development of Promotion Ethics and Morals
of Students in Schools Under the Office of Chonburi Primary
Educational Service Area 1*

พระมหาสิทธิศักดิ์ ปรีกุล**

ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 78 คน เครื่องมือที่ใช้ศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ ร้อยละ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และแนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยใช้วิธีสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 รูป / คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมจำแนกตามขนาดและสถานที่ตั้งของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. แนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ดังนี้

3.1 ด้านการกำหนดนโยบาย ได้แก่ ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมกำหนดเป็นหลักสูตร ปรับวิสัยทัศน์ พันธกิจ กำหนดนโยบายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

3.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ได้แก่ ควรมีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้สะอาดทั้งภายนอกและภายในโรงเรียน จัดภูมิทัศน์ให้เหมาะสมแก่การเรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

3.3 ด้านการสอนและการนิเทศ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคนในโรงเรียนควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารควรเน้นให้ครูสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในทุกครั้งที่เข้าสอน

*วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.4 ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนากับชุมชน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

3.5 ด้านการวัดการประเมินผลทางจริยธรรม ได้แก่ ควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ โครงการ กิจกรรม งานติดตาม ประเมินผล ยกย่อง ชมเชย ประกาศเกียรติคุณแก่นักเรียนที่มีคุณงามความดี

ABSTRACT

The purposes of this research aimed to study the problems and guided development of ethics and morals promotion of students in schools under Chonburi Primary Educational Service Area Office 1. The sample consisted of 78 school administrations. The research instrument was a rating-scale questionnaire and focus group discussion technique. Data analysis was performed by using mean score, standard deviation, frequency, percentage, One-Way ANOVA analysis

The results of this research were as follows;

1. The problems of ethics and morals promotion of students in schools under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 1 were at the moderate level.

2. The problems of ethics and morals promotion of students in schools under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 1, compared by school size and location of schools, were found no significant difference.

3. The main guidelines for development of promotion ethics and morals of students in schools under Chonburi Primary Educational Service Area Office 1. were:

3.1 Policy setting; The school principal should analyze problems and needs on ethics development and develop it in to curriculum, vision, mission and policies.

3.2 Environment; The school principal should improve school environment, cleaning up both inside and outside the building as well as landscape appropriate with ethics nurturing.

3.3 Teaching and Supervision; School principal, teachers and school personal should behave as an ethical model and the principal encourage the teachers to teach ethics in every class.

3.4 Student activities; the school principal should support students to join the religions ceremony with community and invite parents, community, local organization (both private and public) to join the activities.

3.5 Evaluation, the school principal should appointed committee for responsible for the ethical project and follow up, promote and publicize and widespread the goodness of the students.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสถานการณ์ปัจจุบันที่โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและไม่หยุดยั้ง เนื่องจากการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน ทั้งทางด้านอุตสาหกรรม การค้า การลงทุน เศรษฐกิจ หรือทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีเกิดความเจริญทางด้านวัตถุ โดยเฉพาะเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น ทำให้โลกเป็นโลกไร้พรมแดน ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย พร้อมทั้งอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามา มีการเลียนแบบค่านิยมตะวันตก เกิดค่านิยมแนวใหม่ เป็นแบบบริโภคนิยมและวัตถุนิยม มีการบริโภคเกินความพอดี ฟุ่มเฟือย นิยมในทางด้านวัตถุอย่างรุนแรง (พระมหาประวิทย์ สุระวรรณะ, 2552, หน้า 1) เป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ปัญหาเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นจำเพาะผู้ใหญ่เท่านั้น ยังรุกรามถึงเด็กและเยาวชนอันจะเป็นผู้ใหญ่ในวันหน้า เป็นอนาคตของประเทศชาติต่อไป

หลายฝ่ายหลายหน่วยงานต่างเร่งแก้ไข เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข เป็นสังคมที่มีคุณภาพ มุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสาธารณะ รักความสามัคคี มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ตัว มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม และมีระบบคุ้มครองทางสังคมที่ดี โดยต่างก็หวังว่า การศึกษาจะเป็นกระบวนการช่วยสร้างให้คนบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, คำนำ)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ซึ่งในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา) ตามความมุ่งหมายของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาจริยธรรม ความรู้ความสามารถ ความสนใจ ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ

เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข ตามพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 15) ซึ่งมีเขตพื้นที่การปกครอง ครอบคลุม จำนวน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอบ้านบึง อำเภอหนองใหญ่ ซึ่งแต่ละอำเภอล้วนมีความแตกต่างกันทางด้านภูมิศาสตร์ ชุมชน สภาพแวดล้อม แต่ละโรงเรียนก็มีความแตกต่างกันด้านขนาด ความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งอาจประสบปัญหาแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน
4. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน
2. ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบปัญหาและแนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียน นำไปใช้ในแก้ปัญหาการดำเนินการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ให้มีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำถามในการวิจัย

1. ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่
3. ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่
4. แนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีแนวทางอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตตามการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการจัดสภาพ

แวดล้อม ด้านการสอนและการนิเทศ ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านการวัดการประเมินผลทางจริยธรรม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 82 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krecie & Morgan, 1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 78 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น ประกอบด้วยขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก สถานที่ตั้งของโรงเรียน คือ อำเภอเมือง อำเภอบ้านบึง อำเภอนองใหญ่ ตัวแปรตาม ประกอบด้วย ปัญหาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ใน 5 ด้าน และแนวทางพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับสถานสภาพของผู้ตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน

การหาคุณภาพเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขและตรวจสอบความเที่ยงตรงตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดสอบกับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก

รายข้อ เลือกในข้อที่มีค่าอำนาจไม่น้อยกว่า .2 โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ ได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .53 - .96 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีความคงเส้นคงวาในการวัดสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและขอความอนุเคราะห์ จากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 78 คน ทางไปรษณีย์ได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมด จำนวน 78 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ 1) วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) 2) เปรียบเทียบปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน และสถานที่ตั้งของโรงเรียน

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวัดการประเมินผล

ทางจริยธรรม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการกำหนดนโยบาย และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละด้านปรากฏผล ดังนี้

1.1 ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการกำหนดนโยบาย โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับปัญหาจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ การวางแผนให้ครูกดดันด้านการประพฤติของนักเรียน การวางแผนให้ครูรับผิดชอบ ดูแลติดตามความประพฤติของนักเรียนเป็นการเฉพาะ การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการวางแผนการสอนสอดแทรกด้านคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมที่ดี

1.2 ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับปัญหาจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ห้องจริยธรรมไม่มีพระพุทธรูป ภาพเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ไม่มีหนังสือที่นำอ่านที่เกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ สภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนไม่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

1.3 ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการสอนและการนิเทศ โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับปัญหาจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ การเน้นให้ครูผู้สอนเอาใจใส่ดูแล กำกับติดตามนักเรียน ทั้งการแต่งกาย คำพูด และความประพฤติทุกครั้งการสอน การสนับสนุนครูผู้สอนโดยกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิดและแก้ปัญหาด้านพฤติกรรม

ของตนเอง ครูผู้สอนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและ สอดแทรกจริยธรรมในโอกาสที่เหมาะสม

1.4 ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการจัด กิจกรรมนักเรียน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับปัญหาจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัด กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนอย่างเพียงพอ โอกาสในการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน นักเรียน เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพราะถูก บังคับ

1.5 ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการวัดการ ประเมินผลทางจริยธรรม โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อเรียงลำดับปัญหาจากคะแนนเฉลี่ยมากไป น้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ การประเมินความก้าวหน้าใน การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ไว้ ครูไม่เห็นความสำคัญของการประเมินผลการส่งเสริม จริยธรรมของนักเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจวิธีการ วัดการประเมินผลทางจริยธรรมนักเรียน

2. เปรียบเทียบปัญหาการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียนและสถานที่ตั้งของโรงเรียน โดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. แนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอ แนวทางพัฒนา ดังนี้

3.1 ด้านการกำหนดนโยบาย ควรมีการ วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคุณธรรม

จริยธรรมกำหนดเป็นหลักสูตร ปรับวิสัยทัศน์ พันธกิจ กำหนดนโยบายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

3.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ควรมีการ ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้สะอาดทั้งภายนอกและภายใน โรงเรียน จัดภูมิทัศน์ให้เหมาะสมแก่การเรียนรู้เกี่ยวกับ คุณธรรมจริยธรรม

3.3 ด้านการสอนและการนิเทศ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ควรประพฤติตนเป็นแบบ อย่างที่ดี ผู้บริหารควรเน้นให้ครูสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมทุกครั้งที่เข้าสอน

3.4 ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ควรส่งเสริม ให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนากับชุมชน และ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ทั้งภาครัฐและ เอกชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

3.5 ด้านการวัดการประเมินผลทางจริยธรรม ควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ โครงการ กิจกรรม งานติดตาม ประเมินผล ยกย่อง ชมเชย ประกาศเกียรติคุณแก่นักเรียน ที่มีคุณ

อภิปรายผล

1. ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงจากคะแนนเฉลี่ย มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวัดการ ประเมินผลทางจริยธรรม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการกำหนดนโยบาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้ดำเนิน งานการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามนโยบายและ กลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะกลยุทธ์ที่ 1 ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกใน ความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอ เพียงให้กับนักเรียนทุกคน เพื่อให้ทุกคนรู้ สร้างสรรค์ กิจกรรมการปลูกฝังคุณธรรม เพื่อให้ครู ผู้บริหาร นักเรียน

บุคลากรทางการศึกษา เป็นคนดีของสังคมและสอดคล้องกับเป้าหมาย มาตรการ และตัวชี้วัด สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิภาพรองรับการประเมินจากองค์กรต่าง ๆ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1, 2552) แต่จากการดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ที่ผ่านมา ทุกโรงเรียนยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จึงทำให้ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับเจริญ มาเรื่อง (2543) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาแต่ละด้านปรากฏผล ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดนโยบาย จากการศึกษาพบว่า โดยรวมมีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารสถานศึกษาต้องมีการจัดระบบการใช้ทรัพยากรมีการควบคุมและการกำกับมีขั้นตอนมาก การดำเนินการต่าง ๆ การทำงานต้องแข่งกับเวลา สถานศึกษาจะเองงานที่ได้รับนโยบายจากผู้บริหารระดับสูงมากกว่าจะทำงานที่สถานศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายขึ้นเอง จึงมีการปฏิบัติตามด้านนโยบายได้ไม่เต็มที่ ในการกำหนดนโยบายต้องมีขั้นตอน มีการควบคุม กำกับ ผู้บริหารอาจปฏิบัติได้น้อย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ เบญจมาศ เอี่ยมอิม (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแก่งเพชร ตามทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอน ในด้านการกำหนดและ

วางแผนเชิงนโยบาย พบว่า มีปัญหาการส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จากการศึกษาพบว่า โดยรวมมีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีเป้าหมายที่จะพัฒนาระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม มีความรู้ พึ่งตนเองได้ มีส่วนร่วมพัฒนาสังคม โดยคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า ทุกโรงเรียนมีปัญหายุ่งอุปสรรคด้านการจัดสภาพแวดล้อมหลายประการ ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกโรงเรียน จึงอาจทำให้มีปัญหายุ่งการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชอบ เอี่ยมประสงค์ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการจัดสภาพแวดล้อม มีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการนิเทศและการสอน จากการศึกษาพบว่า โดยรวมมีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของโครงสร้างขององค์กร การปฏิรูปการศึกษา การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา และการเตรียมแผนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านต่าง ๆ ซึ่งครูและผู้บริหารให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นพิเศษ ในขณะที่เดียวกันอาจให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมลดน้อยลงหรือมีการส่งเสริมไม่สม่ำเสมอและไม่ต่อเนื่อง จึงทำให้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านการนิเทศและการสอน มีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชอบ เอี่ยมประสงค์ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าด้านการสอนและการนิเทศมีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน จากการศึกษาพบว่า โดยรวมมีปัญหายู่งในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายแหล่งเรียนรู้คุณธรรมน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนวิถีพุทธและโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ สู่ระบบคู่ประเมินแบบมีส่วนร่วม (Pair-par) โดยกระบวนการประเมินแบบมีส่วนร่วมเรียนรู้ (Participatory Training Assessment) โดยให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ (Best Practice) จำนวน 164 กิจกรรม มีทั้งกิจกรรมในและนอกห้องเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1, 2552) แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานโครงการดังกล่าวเพิ่งเริ่มจัดทำขึ้น จึงอาจทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดความชัดเจนในเรื่องนโยบาย เทคนิควิธีการ แนวทางในการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นไปตามบริบทของโรงเรียน และการจัดกิจกรรมยังทำได้ไม่ทั่วถึงจำนวนนักเรียนและขาดความต่อเนื่อง ดังนั้น จึงมีปัญหาค่าส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ยู่งในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทัศน์ อินทร์ชัย (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางเสริมสร้างจริยธรรมแก่นักเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนอนุบาลระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า มีปัญหาค่าเสริมสร้างจริยธรรมแก่นักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ยู่งในระดับปานกลาง

1.5 ด้านการวัดการประเมินผลทางจริยธรรม จากการศึกษาพบว่า โดยรวมมีปัญหายู่งในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การวัดการประเมินผลทางจริยธรรมนั้นเป็นเรื่องยาก และต้องใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย และบุคคลหลายฝ่าย ทั้งนี้โรงเรียนยังขาดบุคคลผู้รับผิดชอบในการวัดการประเมินผล ครู

บุคลากรในโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการในการวัดการประเมินผล โดยเฉพาะการจัดทำเครื่องมือซึ่งเป็นค่อนข้างจะเป็นนามธรรม ดังที่ชูจิตร์ แซ่มลำเจียก (2537, หน้า 45) กล่าวว่า จริยธรรมค่อนข้างจะเป็นนามธรรมมาก จำเป็นจะต้องจัดให้แตกต่างกันจากการประเมินผลด้านความคิดซึ่งเกี่ยวกับเรื่องที่เป็นรูปธรรมเรื่องอื่น

การประเมินผลทางจริยธรรมสามารถทำได้หลายรูปแบบตามลำดับพัฒนาการทางวุฒิภาวะ ระดับการศึกษาหรือระดับจริยธรรมเอง ดังนั้น จึงทำให้ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ยู่งในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ ถนอม กุลจณีย์ (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง

การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ด้านการประเมินผลทางจริยธรรม มีปัญหาค่าประเมินงานยู่งในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีทางการสื่อสารซึ่งถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของไทย ดังนั้น ไม่ว่าผู้บริหาร ครู จะพยายามส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน แต่ยังไม่ทำให้ประสบปัญหาค่าดังกล่าว จึงทำให้ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูโสภาสวีรคุณ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาค่าประเมินงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา

อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร พบว่า บุคลากร ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เห็นว่า ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมใน โรงเรียนไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบปัญหาการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนก ตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน มีความแตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอิทธิพลของความเปลี่ยนแปลง ด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และความเจริญทางด้าน เทคโนโลยี ทุกคนในสังคมต่างมีความต้องการสิ่งใหม่ๆ บำเรอจนทำให้เกิดปัญหาหลายอย่าง ส่งผลกระทบต่อ คุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ทุกโรงเรียนไม่ว่าจะตั้งอยู่ใน อำเภอเมือง อำเภอบ้านบึง อำเภอหนองใหญ่ ต่างก็ได้รับ ผลกระทบต่อปัญหาดังกล่าว เช่น 1) ปัญหาสื่อมวลชน 2) ปัญหาด้านกลุ่มเพื่อน 3) ปัญหาด้านครอบครัว เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียน ไม่ว่าจะตั้งอยู่ในอำเภอ เมือง อำเภอบ้านบึง อำเภอหนองใหญ่ ก็ประสบปัญหา ดังกล่าวเช่นกัน จึงทำให้ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตาม สถานที่ตั้งของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ สิทธิศักดิ์ ชุมนานแก้ว (2548) ซึ่งได้ทำการศึกษาพฤติกรรมด้าน จริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชลบุรีเขต 1 พบว่า ด้านจริยธรรมของผู้บริหาร โรงเรียน ที่มีสถานที่ตั้งของโรงเรียนต่างกัน แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. แนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน ตาม

ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้มาจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้มีการอภิปรายผล ดังนี้

4.1 ด้านการกำหนดนโยบาย แนวทาง พัฒนา คือ ควรมีการสำรวจปัญหาและความจำเป็นในการ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมกำหนดเป็นหลักสูตร มีการปรับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ กำหนดนโยบาย วางแผนปฏิบัติการ กำหนดบุคลากร ผู้รับผิดชอบ และมีการกำกับติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล รายงานความประพฤตินของ นักเรียนต่อผู้บริหารโรงเรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สภาพปัจจุบันที่สังคมไทยกำลังเผชิญ กับวิกฤตทางจริยธรรม เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ ค่านิยมของสังคมตะวันตก จนเกิดปัญหาความเสื่อมทาง จริยธรรม ส่งผลถึงเด็กนักเรียนซึ่งจะเป็นอนาคตของชาติ ต่อไป สอดคล้องกับ พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2542, หน้า 118) ที่กล่าวถึง การส่งเสริมจริยธรรม เพื่อรับมือกับปัญหาของยุคโลกาภิวัตน์ สรุปได้ว่า ในสภาพ สังคมที่เสื่อมโทรมทางจิตใจจำเป็นที่จะต้องเร่งรัดการ ส่งเสริมจริยธรรมและพัฒนาจิตใจเป็นพิเศษ รวมถึงการ พัฒนาจริยธรรมชนิดที่จะต้องเตรียมรับมือไว้พร้อมกับการ พัฒนายุคใหม่ที่กำลังจะมาถึงกับความเจริญทางวัตถุ ต่าง ๆ ที่กำลังจะตามมาในอนาคต

4.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม แนวทาง พัฒนา คือ ควรมีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้สะอาดทั้ง ภายนอกและภายในโรงเรียน มีสถานที่ร่มรื่น ปลูกต้นไม้ ใหญ่ให้มีความร่มรื่น จัดภูมิทัศน์ให้เหมาะสมแก่การ เรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สภาพแวดล้อมที่ดี มีผลต่อการกล่อมเกลาคิดใจ ทำให้ มีทัศนคติต่อการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนสูงขึ้นและก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกที่ดี ในจิตใจอันจะส่งผลต่อความประพฤติ ทางกาย วาจา ใจ ที่ดีงาม ดังที่ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2530, หน้า 116) ที่กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สามารถ ควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ได้ทั้ง การส่งเสริมและบังคับ ให้คนทำความดีละเว้นความชั่ว

4.3 ด้านการสอนและการนิเทศ แนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารควรเน้นให้ครูสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในทุกครั้งที่เข้าสอน ทั้งนี้อาจเพราะว่า พฤติกรรมของผู้ใหญ่อาจมีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียน ถ้าผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนเป็นแบบอย่างที่ดี นักเรียนก็มีส่วนที่จะดีตามไปด้วย สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535, หน้า 95) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมให้ข้าราชการครูเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมไว้ว่าให้ผู้บริหารทำตัวเป็นแบบอย่างทั้งในการรักษาวินัยอย่างเคร่งครัดและแสดงออกให้เห็นว่า เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม

4.4 ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน แนวทางพัฒนา คือ ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนากับชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าต้องการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นการปลูกฝัง ค่านิยม วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทย สอดคล้องกับทฤษฎีวิถีกระจำนียม ซึ่งทฤษฎีนี้นำเสนอโดย แรทส์, แฮทมิน และซิมอน (Raths, Hatmin, & Simon, 1866, p.28 อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี, 2546, หน้า 10) ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ว่าการกระทำค่านิยมให้กระจำนียม คือ กระบวนการที่บุคคลสามารถเลือกค่านิยมอาศัยความรู้สึกและการวิเคราะห์พฤติกรรมว่าจะเลือกแสดงพฤติกรรมอย่างไรเมื่ออยู่ในภาวะที่ต้องเลือกและช่วยในการกำหนดว่าการเลือกพฤติกรรมเช่นนั้นจะมีเหตุผลหรือไม่ หรือเป็นผลของการวางเงื่อนไขในครั้งก่อน ๆ เพราะค่านิยมเป็นตัวชี้ว่าพฤติกรรม บุคคลจะสามารถเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่าสำหรับตน

4.5 ด้านการวัดการประเมินผลทางจริยธรรม แนวทางพัฒนา คือ ควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ โครงการกิจกรรม งาน ควรมีการติดตามประเมินผลตามแผนพัฒนา ประกาศเกียรติคุณ ยกย่อง ชมเชย นักเรียน ที่มี

คุณงามความดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การมีผู้รับผิดชอบติดตาม ประเมินผล ยกย่อง ชมเชย ตลอดจนมอบเกียรติบัตร รางวัลแก่นักเรียนที่มีความประพฤติดีประพฤติชอบ อาจทำให้เพื่อนต้องการลอกเลียนแบบเพราะคิดว่าเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura, 1977, pp. 22-27 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2548, หน้า 9) นักจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเน้นความสำคัญของบริบทสังคมและพฤติกรรมที่เด็กสังเกตและเลียนแบบ ทฤษฎีนี้เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นพัฒนาการของจิตใจและพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นผลจากความสามารบในการปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมของสังคม โดยมีแรงขับพื้นฐานมาจากความต้องการทางชีวภาพ การสนองตอบต่อรางวัลและหลีกเลี่ยงการลงโทษจากสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการกำหนดนโยบาย ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กำหนดเป็นหลักสูตร ปรับวิสัยทัศน์ พันธกิจ กำหนดนโยบายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ควรมีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้สะอาดทั้ง ภายนอกและภายในโรงเรียน จัดภูมิทัศน์ให้เหมาะสมแก่การเรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

3. ด้านการสอนและการนิเทศ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารควรเน้นให้ครูสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในทุกครั้งที่เข้าสอน

4. ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา กับชุมชน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

5. ด้านการวัดการประเมินผลทางจริยธรรม ควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ โครงการ กิจกรรม งานติดตาม ประเมินผล ยกย่อง ชมเชย ประกาศเกียรติคุณแก่นักเรียน ที่มีคุณ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สามารถนำไปแก้ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนอย่างเป็น รูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). รายงานการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- เจริญ มาเรือง. (2543). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชอบ เอี่ยมประสงค์. (2544). สภาพและปัญหาการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูจิตร แซ่มลำเจียก. (2537). แนวทางการอบรมคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาจิตใจนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนโคกสำโรง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2530). “แนวทางแก้ไขปัญหาทางจริยธรรมในสังคมไทย” จริยธรรมกับการศาสนา. กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แยมณี. (2546). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: เมธิทปัส.
- ถนอม กุลจณีย์. (2548). การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เบ็ญจมาศ เอี่ยมอ้อม. (2543). การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กำแพงเพชร ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.
- พระธรรมปิฎก, (ป.อ.ปยุตโต). (2542). ธรรมเนียมชีวิตพุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงามในสำนักนโยบายและ แผนการศึกษาศาสนาวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

- พระมหาประวิทย์ สุระวรรณะ. (2552). *การพัฒนาการดำเนินงานการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แก่นักเรียน โรงเรียนสุนารีวิทยาอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระครูโอภาสวีรคุณ. (2546). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร*. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. (2552). *แหล่งเรียนรู้คุณธรรมน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนวิถิพุทธและโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ ผู้ระบบคู่ประเมินแบบมีส่วนร่วมเรียนรู้*. ชลบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1.
- สุทัศน์ อินทร์ชัย. (2547). *ปัญหาและแนวทางเสริมสร้างจริยธรรมแก่นักเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนอนุบาลระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สิทธิศักดิ์ ชุมนแก้ว. (2548). *การศึกษาพฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essential of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collions.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 10(3), 607-610.